

SÉNAT DE BELGIQUE

BELGISCHE SENAAAT

SÉANCE DU 5 DÉCEMBRE 1939.

VERGADERING VAN 5 DECEMBER 1939.

Rapport de la Commission de la Défense Nationale chargée d'examiner le Projet de Loi modifiant et étendant les lois d'amnistie du 28 août 1919, du 31 octobre 1919 et du 28 juin 1921.
(Réamendé par la Chambre des Représentants.)

Verslag uit naam van de Commissie van Landsverdediging belast met het onderzoek van het Wetsontwerp houdende wijziging en ruimere toepassing van de amnestiewetten van 28 Augustus 1919, 31 October 1919 en 28 Juni 1921.
(Opnieuw gewijzigd door de Kamer der Volksvertegenwoordigers.)

(Voir les n°s 116 (session extraordinaire de 1936), 128, 274, 311, 321 (session de 1936-1937), 2 (session extraordinaire de 1938), 9 (session de 1938-1939), 141 (session extraordinaire de 1939) et les Annales parlementaires de la Chambre des Représentants, séances des 3, 4 juin 1937 et 29 juin 1939; les n°s 255 (session de 1936-1937), 94 (session de 1937-1938); 108 (session extraordinaire de 1939) et les Annales parlementaires du Sénat, séance du 13 juillet 1938.)

(Zie de n^{rs} 116 (buitengewone zitting 1936), 128, 274, 311, 321 (zitting 1936-1937), 2 (buitengewone zitting 1938), 9 (zitting 1938-1939), 141 (buitengewone zitting 1939), en de Handelingen van de Kamer der Volksvertegenwoordigers, vergaderingen van 3, 4 Juni 1937 en 29 Juni 1939; de n^{rs} 255 (zitting 1936-1937), 94 (zitting 1937-1938); 108 (buitengewone zitting 1939) en de Handelingen van den Senaat, vergadering van 13 Juli 1938.)

Présents : MM. CROKAERT, président; DE BOODT, le baron DE DORLODOT, DEMETS (Fernand), DOUTREPONT, FORTON, GOB, le baron NOTHOMB, OLYFF, ROGISTER, SOBRY, VAN EYNDONCK, VAN REMOORTELT, VIGNERON et PHOLIEN, rapporteur.

MESDAMES, MESSIEURS,

Le projet en discussion fut déposé sur le bureau de la Chambre le 5 novembre 1936, sous la signature du Premier Ministre et du Ministre de la Défense Nationale.

Il fut adopté le 4 juin 1937 par 140 voix contre 18 et 8 abstentions et transmis au Sénat.

Votre Commission l'amenda dans deux de ses articles.

Elle proposa une modification de forme à l'article 2.

MEVROUWEN, MIJNE HEEREN!

Het behandelde wetsontwerp werd bij het bureau van de Kamer ingediend op 5 November 1936, met de handtekening van den Eerste-Minister en den Minister van Landsverdediging.

Het werd goedgekeurd op 4 Juni 1937 met 140 tegen 18 stemmen bij 8 onthoudingen, en aan den Senaat overgemaakt.

Uw Commissie heeft twee artikelen ervan geamendeerd.

Zij stelde een wijziging van vorm voor bij artikel 2.

Elle suggéra, par voie d'amendement, la suppression de l'article 3.

Cet amendement fut adopté par 78 voix contre 45 et 1 abstention.

L'article 3 ainsi repoussé par le Sénat avait pour objet de conférer aux nouveaux bénéficiaires de l'amnistie le droit de jouir des avantages conférés par la loi du 25 août 1920, modifiée par celle du 20 juillet 1921. Cette loi est celle qui institua la dotation de 75 francs par mois de présence au front et celle de 50 francs par mois de service accompli à l'arrière; elle créa également la rente du chef de chevrons de front.

Ce fut un motif d'ordre fiscal qui fit repousser l'article 3.

Il apparut, en effet, que ce point de vue n'avait pas été envisagé lors des débats à la Chambre; or, la dépense à assurer devait être :

1° de l'ordre d'environ 11 millions au titre de la dotation pour présence au front ou à l'arrière;

2° d'une charge annuelle du chef de la rente pour chevrons de 3,500,000 francs environ, progressant jusqu'à 4,500,000 francs en 1942, année où, suivant les prévisions, le nombre des bénéficiaires devait être le plus considérable.

L'ensemble de la loi ainsi amendée fut adopté par le Sénat le 13 juillet 1938 par 92 voix contre 8 et 18 abstentions.

Saisie à nouveau du projet, la Chambre décida le 30 juin 1939 de rétablir l'article 3 et ce de l'accord du Gouvernement.

La prochaine délibération de la Haute Assemblée portera :

1° sur le point de savoir s'il lui convient de réviser son vote du 13 juillet 1938 concernant l'article 3. Le Gouvernement ayant maintenu son

Bij wijze van amendement stelde zij de afschaffing voor van artikel 3.

Dit amendement werd goedgekeurd met 78 tegen 45 stemmen bij één onthouding.

Het door den Senaat verworpen artikel 3 had voor doel aan de nieuwe geamnestieerden het recht toe te kennen de voordeelen te genieten verleend door de wet van 25 Augustus 1920, gewijzigd bij die van 20 Juli 1921. Het geldt de wet die de dotatie van 75 frank per maand aanwezigheid aan het front en van 50 frank per maand dienst achter het front instelde; bij deze wet werd ook de frontstreeprente ingevoerd.

Artikel 3 werd verworpen uit hoofde van fiscale overwegingen.

Het bleek, inderdaad, dat dit standpunt niet was belicht geworden tijdens de bespreking in de Kamer; de te dragen uitgave zou echter belopen :

1° ongeveer 11 miljoen ten titel van dotatie voor aanwezigheid op of achter het front;

2° een jaarlijkschen last wegens frontstreeprenten van nagenoeg 3 miljoen 500,000 frank, gaande tot 4 miljoen 500,000 frank in 1942, jaar waarin — volgens de vooruitzichten — het aantal betrokkenen het grootst zou zijn.

De wet werd, aldus geamendeerd, in haar geheel door den Senaat aangenomen op 13 Juli 1938, met 92 tegen 8 stemmen bij 18 onthoudingen.

De Kamer, waar het ontwerp opnieuw aanhangig was gemaakt, besloot op 30 Juni 1939, het artikel 3 opnieuw in te voeren, in overeenstemming met de Regeering.

De komende bespreking in de Hooge Vergadering zal dus gaan :

1° over het punt te weten of het past op haar stemming van 13 Juli 1938 over artikel 3 terug te komen. Daar de Regeering haar instemming hand-

accord, votre Commission décida de s'y rallier;

2° sur l'adoption ou le rejet d'un amendement déposé par notre honorable collègue M. Borginon.

Examinons-en la portée : il consiste à ajouter un alinéa à l'article 2.

L'article 2 tel que le comporte le projet est ainsi libellé :

« Sont exceptées de l'amnistie :

« 1° Les infractions prévues aux articles 15, 16, 17, 18, 52 du Code pénal militaire à moins que ces infractions n'aient donné lieu ou ne donnent lieu à une mesure de grâce en vertu d'un arrêté royal à prendre dans les trois mois de la mise en vigueur de la présente loi;

» 2° Les infractions prévues à l'article 21, 1° et 2° du décret du 12 décembre 1888.

« Ces exceptions ne s'appliquent pas aux militaires qui, en temps de guerre, ont été postérieurement à l'infraction cités à l'ordre du jour, mutilés ou réformés pour blessures ou maladies contractées ou aggravées en service. »

L'amendement de l'honorable M. Borginon consiste à demander que soit ajouté à l'article 2 la disposition ci-après : « Aux infractions ainsi exceptées de l'amnistie seront applicables les mesures d'extinction prévues par la loi du 19 janvier 1929 ».

On le sait : les infractions exclues du bénéfice de l'amnistie sont la trahison commise par un militaire — l'espionnage et la désertion à l'ennemi.

La trahison et l'espionnage rentrent indiscutablement dans la catégorie des infractions instantanées : comme ces crimes ont été commis avant le 11 novembre 1918 il apparaît comme indis-

haaft, heeft uw Commissie beslist er zich bij aan te sluiten;

2° over de aanvaarding of de verwerving van een amendement ingediend door onzen geachten collega, den h. Borginon.

Onderzoeken wij er de draagkracht van. Het komt neer op de toevoeging van een alinea bij artikel 2.

Artikel 2, volgens het ontwerp, luidt :

« Zijn van de amnestie uitgezonderd:

» 1° De overtredingen voorzien bij artikelen 15, 16, 17, 18 en 52 van het Militair Strafwetboek, tenzij deze misdrijven aanleiding mochten gegeven hebben of geven tot een genademaatregel krachtens een koninklijk besluit te nemen binnen drie maanden na het van kracht worden dezer wet;

» De bij artikel 21, 1° en 2° van het decreet van 22 December 1888 voorziene misdrijven.

» Deze uitzonderingen zijn niet toepasselijk op de militairen die, in oorlogstijd en na het plegen van het misdrijf, werden vermeld bij legerdagorder, werden verminkt of, wegens tijdens den dienst opgedane of verwergerde kwetsuren of ziekten, werden gereformeerd. »

Het amendement van den geachten h. Borginon vraagt, aan dit artikel een bepaling toe te voegen luidende :

« Op de aldus uit de amnestie uitgesloten misdrijven, zullen evenwel de uitdoovingsmaatregelen voorzien in de wet van 19 Januari 1929 van toepassing zijn. »

Men weet het : de misdrijven uitgesloten van het voordeel der amnestie zijn het verraad gepleegd door een militair, de spionnage en de desertie tegenover den vijand.

Het verraad en de spionnage vallen zonder twijfel in de categorie der kortstondige misdrijven : daar deze misdrijven werden bedreven vóór 11 November 1918, schijnt het onbetwist-

cutable que la prescription de dix ans (prorogeable au maximum d'une égale durée en cas d'actes interruptifs accomplis au cours de la première décade), s'applique aux faits de trahison et d'espionnage exclus par le projet de loi; dès lors, à leur point de vue, l'amendement de M. Borginon est sans portée pratique.

Un doute pouvait naître en ce qui concerne le crime de désertion à l'ennemi; la désertion simple est considérée comme un délit continu : elle existe en suite d'une absence illégitime du corps pendant une durée de huit jours en temps de paix et de trois jours en temps de guerre. Elle ne cesse en principe que lorsque l'intéressé se remet ou est remis à la disposition de l'autorité militaire.

Cependant, pour être complet à ce point de vue, signalons qu'il résulte d'un avis donné le 31 janvier 1936 à M. le Ministre de la Justice par M. Leclercq à cette époque Procureur Général à la Cour de Cassation, commentant un arrêt de la Cour Suprême du 29 mai 1929 (*Bulletin de Cassation* 1929, p. 199) que même la désertion simple est susceptible de se prescrire à dater du moment où le coupable a cessé d'appartenir à l'armée, par exemple s'il a été l'objet d'une condamnation devenue définitive ayant prononcé la peine de dégradation militaire.

Il ne paraît pas douteux que la désertion à l'ennemi, soit elle aussi une infraction instantanée dont la poursuite se prescrit comme dit ci-dessus en ce qui concerne la trahison ou l'espionnage.

Le Conseil de guerre de la 4e division d'armée tranche la question le 11 mars 1917 par un jugement publié au Tome 2 *Le droit et la Guerre*, page 95.

baar dat de verjaring van 10 jaar (vatbaar voor verlenging tot een maximum van gelijken duur in geval van stuitende daden gepleegd in den loop van het eerste tijdperk van 10 jaar) toepasselijk is op de daden van verraad en spionnage uitgesloten door het wetsontwerp; derhalve, ten opzichte van deze daden is het amendement van den h. Borginon zonder praktische beteekenis.

Er kon twijfel rijzen voor het misdrijf van desertie tegenover den vijand: de eenvoudige desertie wordt beschouwd als een voortgezet misdrijf; zij bestaat ten gevolge van een ongewettigde afwezigheid uit het korps gedurende acht dagen in vreedstijd en gedurende drie dagen in oorlogstijd. In beginsel houdt zij slechts op wanneer de belanghebbende zich opnieuw ter beschikking van de militaire overheid stelt of wordt gesteld.

Nochtans volledigheidshalve moeten wij er op wijzen dat uit een advies, gegeven op 31 Januari 1936 aan den Minister van Justitie door den heer Leclercq, te dien tijde Procureur-generaal bij het Hof van Verbreking, als commentaar op een arrest van het Opperste Gerechtshof dd. 29 Mei 1929, (*Bulletin de cassation*, 1929, blz. 199), blijkt dat zelfs de eenvoudige desertie vatbaar is voor verjaring vanaf het oogenblik dat de schuldige opgehouden heeft tot het leger te behooren, bij voorbeeld indien hij een veroordeeling heeft opgelopen, die definitief is geworden en waarbij de straf der militaire degradatie werd uitgesproken.

Het lijkt niet twijfelachtig dat de desertie tegenover den vijand eveneens een kortstondig misdrijf is waarvan de vervolging in rechte verjaart zooals hooger werd uiteengezet voor het verraad of de spionnage.

De krijgsraad van de 4e Leger-divisie beslecht de vraag op 11 Maart 1917 door een vonnis uitgegeven in deel 2, *Het recht en de oorlog*, blz. 95.

Il y est dit : « la désertion à l'ennemi constitue une infraction instantanée, elle est consommée par le fait que le militaire est passé à l'ennemi. Les délais de l'article 45 du Code pénal militaire ne sont pas applicables à cette infraction. »

L'espèce jugée se rapportait au cas d'un militaire poursuivi pour tentative de désertion à l'ennemi et rentré le jour même par simple erreur dans les lignes belges, à raison de la confusion existant dans le « no man's land », ainsi que le constate le jugement rappelé.

La doctrine du Parquet militaire est conforme à cette décision; dès lors, la désertion à l'ennemi ayant été forcément commise avant le 11 novembre 1918, l'action publique à laquelle ce crime a donné naissance est couverte par la prescription.

Ici, une fois encore, l'amendement de notre honorable collègue est sans portée pratique.

Il en est cependant autrement en ce qui concerne certains coupables qui furent, à des dates diverses après la fin des hostilités, l'objet de condamnations à des peines criminelles non encore purgées. Les peines criminelles se prescrivent par vingt ans révolus.

Il résulte des renseignements que votre Rapporteur a recueillis auprès de M. l'Auditeur Général qu'il existe encore six condamnés dont les peines ne seront pas éteintes par le projet.

Trois d'entre eux furent condamnés à la peine de mort le 24 avril 1922; deux furent condamnés à la même peine le 29 mai 1922; un fut condamné à cette même peine le 16 avril 1926.

Ces peines ont été prononcées par contumace; dès lors, pour que les

Daarin wordt gezegd « de desertie tegenover den vijand is een oogenblikkelijk misdrijf; zij wordt gepleegd door het feit dat de militair is overgelopen naar den vijand. De termijnen van artikel 45 van het Militair Strafwetboek zijn niet toepasselijk op dit misdrijf. »

De gevonniste zaak had betrekking op het geval van een militair vervolgd voor poging van desertie tegenover den vijand en denzelfden dag bij vergissing teruggekeerd in de Belgische lijnen, wegens de verwarring die heerschte in het « no man's land », zooals wordt vastgesteld in hoogerbeoeld vonnis.

De rechtsleer van het militair parket strookt met deze beslissing : derhalve daar de desertie tegenover den vijand noodzakelijk werd gepleegd vóór 11 November 1918, wordt de openbare rechtseisch tot denwelke dit misdrijf aanleiding heeft gegeven, gedekt door de verjaring.

Hier eens te meer is het amendement van onzen geachten collega zonder practische beteekenis.

Anders is het nochtans gesteld wat betreft sommige schuldigen die, op verschillende data na het einde der vijandelijkheden, het voorwerp zijn geweest van veroordeelingen van nog niet uitgezeten lijfstraffen. De lijfstraffen verjaren na 20 jaar.

Uit de inlichtingen, door uw verslaggever ingewonnen bij den Auditeur-generaal, blijkt dat er nog zes veroordeelden zijn wier straffen niet zullen worden uitgedoofd door het ontwerp.

Drie onder hen werden veroordeeld tot de doodstraf op 24 April 1922; twee werden veroordeeld tot dezelfde straf op 29 Mei 1922; een werd veroordeeld tot dezelfde straf op 16 April 1926.

Deze straffen werden uitgesproken bij verstek; derhalve, opdat de ver-

condamnations soient définitives en sorte que la prescription ait pu se réaliser, il eut été nécessaire que les jugements aient été signifiés à personne; aucune de ces significations ne paraît avoir été faite dans les conditions qui permettent de considérer que la prescription de la peine ait commencé à courir; mais la doctrine professée par les Parquets militaires est que toutes les peines sont devenues définitives le 19 septembre 1928 en vertu de l'article 2 de la loi du 19 janvier 1929; dès lors le délai extrême de la prescription sera atteint le 19 septembre 1948.

La Commission a, à l'unanimité, repoussé l'amendement de M. Borginon.

Elle a pareillement conclu, à l'unanimité, qu'il y avait lieu d'adopter le projet tel que la Chambre l'a transmis au Sénat.

Le présent rapport a été adopté à l'unanimité.

Le Rapporteur,
J. PHOLIEN.

Le Président,
P. CROKAERT.

oordeelingen definitief worden, zoodat er verjaring kon zijn, ware het noodig geweest dat de vonnissen werden beteekend aan een persoon: geen enkel dezer beteekeningsen schijnt te zijn gedaan in voorwaarden die toelaten te oordeelen dat de verjaring van de straf reeds begon te loopen; maar de rechtsleer voorgestaan door de militaire parketten luidt dat al de straffen definitief zijn geworden op 19 September 1928 krachtens artikel 2 der wet van 19 Januari 1929. Derhalve zal de uiterste termijn der verjaring worden bereikt op 19 September 1948.

Eenparig heeft de Commissie het amendement van den heer Borginon verworpen.

Eensgezind heeft zij insgelijks beslist dat er aanleiding toe bestond het ontwerp aan te nemen zooals de Kamer het heeft overgemaakt aan den Senaat.

Dit verslag werd eenstemmig aangenomen.

De Verslaggever,
J. PHOLIEN.

De Voorzitter,
P. CROKAERT.